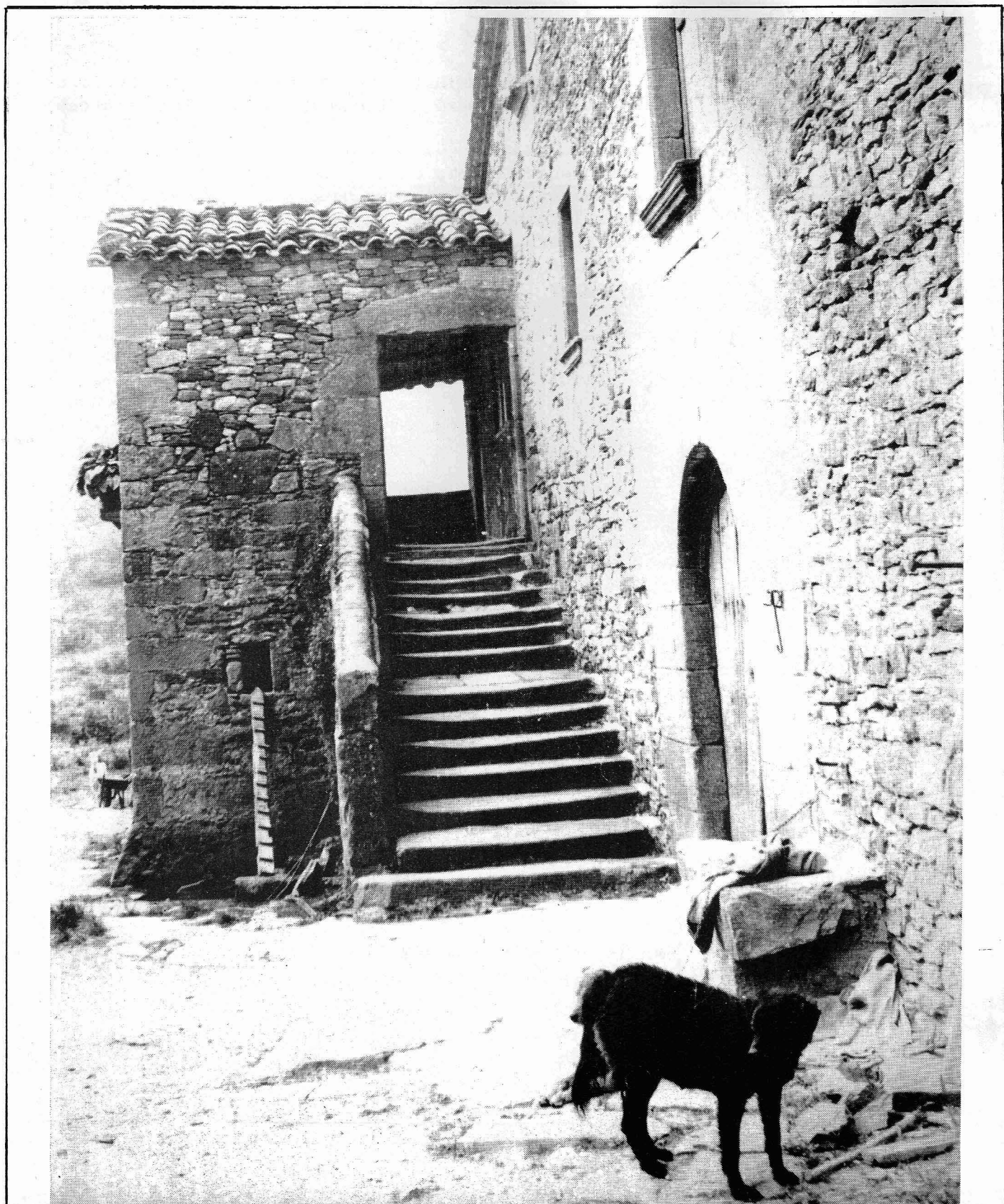

ELS CINGLES

trimestral

TAVERTET

agost 1.980 N° 5

ELS CINGLES

Publicació Trimestral

REDACCIÓ

ADMINISTRACIÓ

PUBLICITAT

Plaça Diputació, 1

"Can Nazari"

Tavertet, Tfn. 856 50 80

Butlletí dels amics dels
cingles de Tavertet

REDACCIÓ

Jordi Sanglas i Puigferrer

Jordi Mas i Caballé

Neus Roquer i Jofre

Rosa M. Pujol i Nuez

Joan Reixach i Curtó

DIBUIXOS I ACUDITS

Rosa M. Pujol i Nuez

FÓTOGRAFIES

Jordi Mas i Caballé

Jordi Gumí

MUNTATGE I DISSENY

Mercè Clos i Verdguer

IMPRIMEIX. Copivic

C/. General Barrera s/n.

Edif. Barcelona

D.L/ B.26867 / 80.

La redacció del butlletí no es fa responsable del contingut dels treballs que apareixen signats, ja que els mateixos reflexen únicament els criteris de llurs autors.

Editorial

L'estiu ha arribat, encara que aquest any bé li a costat prou, però ja tenim la calor i les vacances aquí.

La redacció dels Cingles desitja un bon estiu i vacances a tots els que gaudirem d'aquestes cinglres i també als que les recordaran sense poder venir. Per a ells va també el nostre desig.

Ara fa un any que ressaltàvem el batibull que va produir l'urani, vàrem fer una crida manifestant la necessitat que l'Ajuntament del municipi de Tavertet informés de la situació real, i a la vegada de la posició que va prendre respecte al tema. Informació que creiem necessària i no pas només en el tema de l'urani, sinó amb altres que hem denunciat infinitat de vegades en aquestes pàgines (Carretera de Rupit, abastament d'aigua, telèfon públic, clavegueres,...) i no hem sentit mai ni una explicació.

Si bé darrerament, a nivell popular, hi ha hagut una certa quietud respecte a tots aquests temes, insistim novament en la necessitat d'informar el poble. No cal dir que aquestes pàgines resten obertes a tothom.

En aquest número trobareu un article sobre la cova del forat del vent, que gentilmente ens ha cedit el grup que l'estudia.

Voldríem felicitar des d'aquestes pàgines els qui han fet possible amb el seu esforç la troballa de la cova.

També hi trobareu un avenç del programa de la Festa Major, que esperem que sigui molt participada i que l'aire de festa que arrenca de les arrels d'aquests cingles donin una bona acollida a tots els que ens acompanyin.

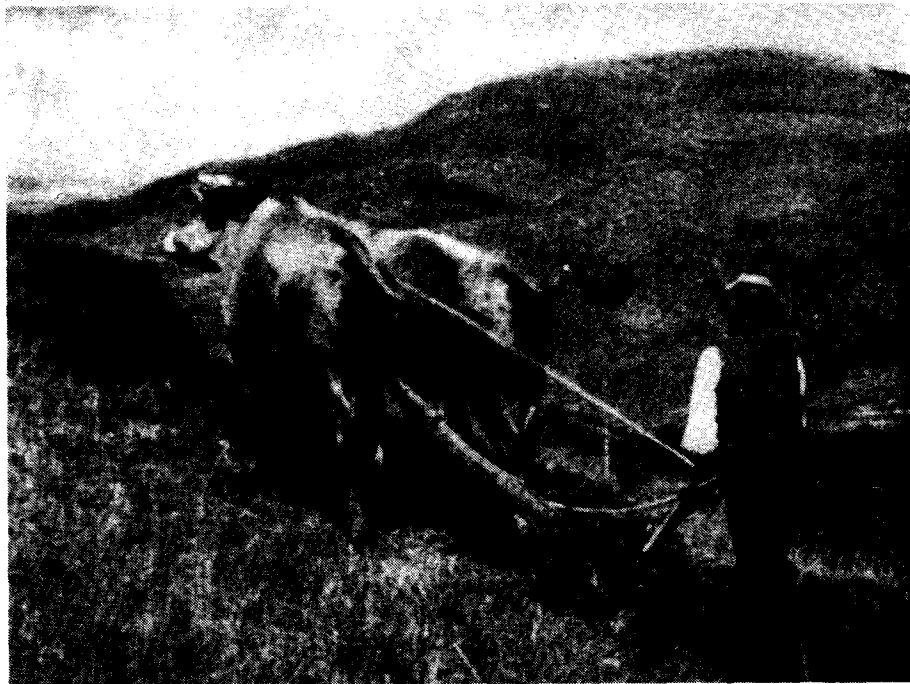
LA REDACCIÓ.

HISTÒRIA

ELS DARRERS CENT ANYS A TAVERTET

Els qui vinguérem al món als primers lustres d'aquest segle, segurament hem viscut l'època de la història que s'han produït més canvis de cara al progrés: en la manera de fer les feines, la locomoció, en el divertiment, la indústria i comerç i no cal dir en la pagesia escampada per tots els racons de la nostra terra.

Els estris que usaven els nostres pares i que havíem fet servir nosaltres quan érem petits, han quedat arraconats i reemplaçats per altres aparells mecànics i àdhuc electrònics. La fanga, que es feia servir durant tota la hivernada per a capgirar les terres, ha estat substituïda pel tractor, equipat amb grans arades que en dues hores fa la feina que feia un home durant tot l'hivern; però per arribar aquí es va passar primer per l'arada giratòria i per la de rodes o brebant. No cal dir que el pagès es posava l'aixada a les mans

en començar la primavera i no la deixava fins l'estiu, que agafava el volant per a segar l'ordi i el blat; en canvi ara els herbicides estalvien moltes suors i segar i batre ja ho fan les màquines colliteres.

La diversió i tant que ha canviat! Si abans el jovent havia d'organitzar-se el divertiment en el mateix poble amb ballades, caceres, festes majors dels pobles veïns i

alguna fira de tant en tant que ja se'n deia de jovent. Ara una bona part del jovent té el seu cotxe i no paren de fer quilòmetres i de gaudir de tota mena de passatemps, encara que no es troben pas més feliços que aleshores; com sabem prou bé, la mar con més té més brama.

Una de les coses que més em meravella és el progrés en el sistema de traslladar-se d'un lloc a l'al-

tre, ja que recordo prou bé que per anar a mercat a Manlleu des de Taver-tet, durant els curts dies de l'hivern, calia marxar de casa una hora abans de fer-se clar, darrera la burriqueta carregada d'ous i aviram, amb la fatalitat que més d'una vegada la burra, passant per un torrent o glacera, relliscava i queia i bona nit ous! I gràcies que no es deslligués algun pollastre o gallina que una vegada esbarriada era esmorzar segur per la guilla; això passava prou sovint. Si tot anava bé, un parell d'hores després de fer-se fosc es tornava a casa. Però no sempre de via anar tot bé, ja que fins i tot els nostres pares ens havien ensenyat a rebre els qui venien del mercat tot dient: "Bona nit i moltes! Heu anat bé pel camí?" Això vol dir que més d'una vegada anava malament. Us explicaré que una vegada, venint de mercat de Manlleu amb la meva mare i una veïna, una de les dues burres que menàvem va caure en una fanguera, era plena nit; després d'escarraçar-nos en va per treure-la d'allà, acudiré a cercar ajut a la casa més propera i gràcies a un xicot forçut i voluntariós d'aquella casa vam poder aixecar la burra i posar-la en terreny segur i així vam poder

arribar a casa sans i bons gràcies a Déu, guiats per una petita claror que sorgia d'un petit gresol d'oli mig esmortit pel fred i la humitat. Tant va ser el sofriment i tanta l'angoixa que vam passar aquell dia, que la meva bona mare, avançada ja en edat i mancada de salut, va decidir de no anar més a mercat. Què diria ara si podia veure que en mitja hora ens posem a Manlleu i sense cap cansament, només canviant la burra pel cotxe? I pensar que ara per complir les meves obligacions familiars faig cada dia dos viatges a Manlleu i encara em queda temps entremig per a fer la fornada! Quin contrast! I pensar també que quan vam veure passar el primer avió semblava que era insuperable i que ara no solament es dona la volta a la terra en poques hores, sinó que s'ha anat a la lluna i es fan arribar complicats i extraordinaris enginys a planetes més llunyans! I tot ha canviat o almenys n'hem vist els seus fruits en el termini dels anys cinquanta i seixanta.

Tot aquest precipitat avenç em fa pensar que dintre de no gaires anys ningú no es recordarà de com es vivia abans, com es feien les coses ni en quin ordre, ja que no és pas molt normal que un

pagès escrigui el seu diari.

És per això que, després d'haver-hi pensat molt, m'hi he decidit, ja que bona part de la meva vida l'he passada a pagès i treballant la terra; encara que amb la meva poca intel·ligència i pobra expressió vull fer-ne un petit esboç pensant que els nostres descendents puguin tenir un testimoni de com vivia, treballava i pensava el camperol d'aquesta comarca en una època determinada, i així aportar un testimoni històric i no quedi perdut en el tonel del temps.

He pensat començar per la tardor. Ja que la collita important per a nosaltres era el gra d'aresta: blat i ordís, i s'havien de sembrar en aquesta època de l'any, ja que, com deia el nostre adagi, "per Sant Lluç, moll o eixut". El procés o germinació d'aquestes llavors durava quasi un any, ja que el batre s'acabava a finals d'agost o primers de setembre i seguidament es preparaven els gurets per sembrar. Avui amb les llavors importades i seleccionades és més freqüent sembrar pel gener o febrer o març, cosa que abans només es feia quan la tardor era molt plujosa i no es podien ficar als camps, però hi ha un refrany que

diu: "mai el primarens ha via de manllevar res al tardà".

Anant per començar ja pel cercle de feines i activitats, així com les hores dolces i amargues del pagès, durant l'any (no cal dir que el pagès d'avui com el d'ahir continua essent el mateix, però el sistema de viure i de fer les feines sí que han canviat). els dies que anaven entre acabar de batre i la sembra el pagès, cansat de feines pesades i calors estivals, es trobava com dins d'un oasi de tranquil·litat (i més si el temps havia permès de batre aviat); aleshores les seves feines consistien a començar d'arrencar les mongetes primerenques durant la rosada del matí abans que la calor del sol no les estavel·lés. I a l'hora de sol se solia escapar el blat de moro i fer els garbons dels caps que es posaven

en pilons de quatre al voltant d'un bri d'ell mateix i amb dues lligades al cap demunt, com uns pallerets, així s'assecaven per l'hivern; tot i que no era menjar ric en aliment, se'l menjaven amb molt de gust.

Durant aquest temps, si tot anava bé, al migdia hi havia temps per agafar l'escopeta i vigilar els afarams que es menjaven el blat de moro, com eren als gaites i les garses, encara que alguna vegada també queia alguna perdiu, que sempre valia algun centim per comprar cartutxos o bé per fer un bon arròs.

També era el temps d'arrencar les patates (o trumfes), encara que normalment se'n feien per la consumició de la casa (sembla estrany que en tot parli del passat, però és que avui s'han deixat de cultivar moltes plantes per a dedicar-se més

als farratges i a la cria de bestiar).

Continuem a les feines de tardor: abans de fer la gelada de St. Miquel, se solien segar les melques i sorjos, ja que si el fred els tocava perdien tota qualitat i aroma i fins podien fer mal al bestiar. També en tallar-lo es deixava assecar estès al camp i després en garbes i petits pilons o pallers de deu o dotze garbons i així s'acabava d'assecar. A aquesta feina també s'hi convidava les noies i la mainada, ja que era una feina més lleugera que moltes altres i per als homes era un gran destorb, ja que el fred s'apropava i per St. Miquel calia començar la sembra.

Se solia tenir un pilot de blat escollit, el més net de jull (cugula) i altres grans paràsits i també més net de carbó, se sulfatava amb pedra blava i aigua ben calenta o s'escaldava amb aigua sola però ben bullent. Aquest últim procediment era més econòmic, però donava més feina, ja que s'havia de deixar estès i remenar-lo perquè no tornés a bullir. Si es feia amb pedra blava es podia deixar apilotat. Aquesta feina es feia moltes vegades al vespre, ja que el dia s'escurçava molt.

Eren dies de feina per a tothom. El bover, que so

lia ser un fadrístern o un mosso, ja tenien feina amb el parell de bous o vaques i els altres a recollir les viandes de tardor, com ja he dit.

El bover, ja molt de matí -dues hores abans que es fes de dia-, es llevava a donar menjar al parell, perquè a la punta del dia estigués tip. Mentrestant feia la torrada després de fer un bon foc i aleshores donava un altre grapat de menjar als bous (ja que era millor així que no pas donar-los-hi tot d'una vegada), preparava el jou i altres estris i si convenís, carregava la carreta de fems per no perdre el temps. També es donava el cas d'algun o molts mossos que pensaven que la feina ja la farien els altres i es tornaven a ficar al llit una estona més, ja que la feina de bover, pròpiament, era la d'atipar els bous i que el parell fes la diada completa.

Moltes vegades, per aprofitar els redalls de la tardor, per comptes d'atipar els bous a la cort, els engaven de bon matí als camps que havien de llaurar, ja que així estalviaven el menjar de dintre, que prou falta els feia per a l'hivern.

A punta de dia era qüestió de junyir el parell i enganxar-hi la carreta si calia portar fems o l'a-

rada si calia llaurar i, apa! siguem-hi "llao" i "llaoixque" i a nar fent, fins a quarts de dotze que es desenganxava el parell durant un hora i mitja per a dinar i atipar els bous i després tornar-hi. Gairebé sempre, al migdia, s'atipaven els bous al tros mateix o pasturant redalls o caps de blat de moro. Al mosso se li portava el dinar al camp i així no perdia cura pels bous. Al vespre, si hi havia redalls, els bous tornaven a pasturar i sinó, amb la carreta carregada de blat de moro i cap a casa a descarregar.

No mancava pas feina per als altres homes de la casa, que prou havien de trescar per desembarassar els camps i preparar els gurets. Collir el blat de moro donava molta feina: primer trencar les espigues i fer-ne pilots i després tallar les tronques, llavors passava la carreta i es carregava d'espigues fins dalt i si el parell era valent o la carreta no gaire tiroso, encara hi carregaven uns braçats de tronques per poder avançar algun viatge.

També donava molta feina arrencar les patates, ja que perquè quedés net el guret calia cavar arreu i era molt torbat.

Calia també recollir les

remolatxes que se'ls havia de tallar les fulles (es navissar), després arrencar-les i portar-les a casa que, generalment es feia la sùtia, o sigui, es feia un pilot a prop d'una paret i es tapaven amb bolls de l'era o tronques de blat de moro i terra al damunt.

La feina que menys durava era recollir les carbasses (carbasses), ja que fins i tot quan una feina es feia molt de pressa es deia: "això ha semblat un segar de carbasses". Les mongetes també donaven força feina: primer arrencar-les i fer-les monjoies i quan eren seques portar-les a casa i generalment es deixaven al rebestral per batre-les a l'hivern i millor que fes tramuntana puix eren de més bon batre.

Un home ja quasi tenia feina, durant els dies de la sembra, a sembrar els adobs i llavors, com també fer les vores dels camps amb l'aixada, ja que el camp quedava més bonic i la vora neta d'herba. Aleshores er a un costum que tenien tots els pagesos i si un deixava el camp sense fer vores per la raó que fos, els altres deien: "quin pagès més desmanegat".

Altres feines eren portar fems al camp si n'hi havien i si no, es guardaven pels gurets de la pri-

mavera. Es trescava tant com es podia a fi de poder acabar les sembres pels volts de St. Martí (11 de novembre), ja que després de l'estiu de sant Martí, molt sovint ja començaven les pluges i neus i aleshores el qui no havia sembrat ja no es podia ficar als camps fins molt avançat l'hivern i "el blat tardà molta palla i poc gra".

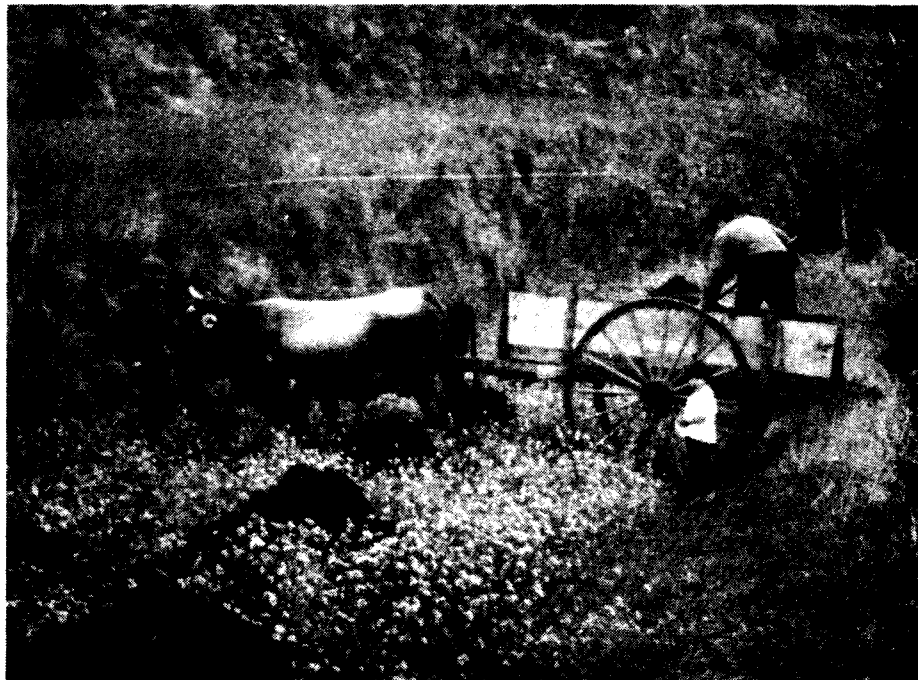
És veritat que es treballava molt en la sembra i s'aprofitava el temps a desdir, però hi havia un dia, el 18 d'octubre, que el cap de casa feia cap a la fira d'Olot, moltes vegades a cavall de l'euga, portant el seu corresponent pollí que tant si era mul com mula valia les seves unces que prou servei feien per pagar l'arrendament. A voltes només hi anava a donar un tomb per assabentar-se dels preus i donar veus als mercaders que passessin a casa a veure alguna bèstia per fer algun cèntim. I si no hi havia d'anar a res més, ho aprofitava per veure la fira que bé prou convenia sortir algun dia de casa "què burangu, un dia és un dia i demà ja trescarem". També la fadrina lla hi solia acudir amb gran il·lusió i fent molta gresca, ja que era una cosa esperada molts dies abans i segurament que més d'una vegada es de-

via començar algun enamorament i potser també arreglat algun casori. També aquest cap de casa de vegades hi solia anar acompanyat de la seva muller.

Molt oportú crec que seria de descriure el cas d'un matrimoni que, posant poc esment a que s'acostaven els dies que la bona muller havia de donar a llum, acudiren

quest fet acorregué a un indret, segons conten els nostres pares, on els trabucaires i bandolers esperaven els pagesos i mercaders per atracarlos, ja que era un lloc molt solitari.

Una de les feines més agradables i records pintorescs que ha deixat fou l'espallofar, segons en diuen a aquesta comarca, espallofar blat de mo-

junts marit i muller a la fira d'Olot i, mira per on, que trobant-se a mitja pujada del grau de Collsabra la muller sentí grans dolors de part i no tingué altre remei que recolzar-se a la soca d'un faig i donar a llum a un espavilat minyó que, no per això, quedà enrera de créixer; el vaix conèixer prou, no fa pas gaires anys que morí. A-

ro o espallonar. Era l'alegria de mainada i jovent. Era costum que després de sopar es preparés el llum de carbur, que a la major part de les masies es feia servir els dies d'espallofar, matança del porc i pocs dies més. Normalment sortia gas per un altre lloc i s'encenia per tot arreu menys per allà on calia, però s'ho agafaven en broma. Un cop encès el

llum, es penjava damunt el pilot de blat de moro que solia fer-se al mig de la sala o en algun altre lloc prou espaiós, es posaven al voltant del pilot els nois i noies a un cantó i la mainada i la mestressa a l'altre. L'amo solia ser el qui lligava les espigues i feia els penjolls per això es posava al mig i, si eren molta colla, aviat demanava ajuda, ja que aviat no podia donar l'abast.

Les famílies i cases s'ajudaven unes a les altres entre veïns i més si era al poble; de passada es reunia més gent i es podia fer més gresca i lògicament la vetlla es feia més curta i el treball més de pressa. Es busquen tots els escambells i banques per seure, encara que sempre els seients baixos feien curt i la mai-

nada no es feia pas pregar per seure a terra. Ben aviat es començava a sentir la remor de les pallofes i es veien boleiar espigues cap a la lligada les de penjar i les escuades (sempre se n'escuaven algunes), aquestes cap al cove que se solia posar al bell mig del pilot a fi que tothom hi pogués arribar. El jovent començava la seva gresca com és natural; la quitxalla no trigava a demanar que expliquessin algun conte. Hi havia qui es posava a refilar alguna cançó i a voltes s'hi feia una bona cantada. Un comentari que sortia tot seguit d'haver començat era a veure qui trauria la primera espiga vermella; Els petits l'esperaven amb molta il·lusió i els grans també, així servia per estimular els menuts

perquè tresquessin força i no perdessin el temps; al mateix temps es deia que el qui se n'havia trobat set ja podia plegar, cosa que molt poques vegades havia passat, ja que segons la classe de blat de moro, en sortien ben poques. Hi havia cases que les lligaven al mig de les altres, però jo recordo que a casa en feien un penjoi de vermelles o dos o tres, segons n'havien trobat d'aquest color i a més les penjaven de la biga grossa de la sala i així feien bonic i després la meva mare les feia servir per donar-les a les lloques a la primavera, mentre covaven els ous i quan agambaven els polls.

(Continuarà)

LA SERP DE L'AVENC

Tinc les meves raons per saber que no seré pas cregut. Acostumat com estic a explicar contes imaginaris.

Sé que si algun dia en aquestes gorgues maravoloses del Collsacabra que tant m'agrada recórrer i visitar, em trobés amb un parell de marcians banyant-se en un gorg, ningú no em creuria, sigui o no veritat.

L'originalitat, aquesta vegada, rau en què parlaré sobre un fet que es ben cert i m'agraderia que si algun dels lectors coneix o té

notícies del tema, recolzés la meua veritat sobre aquesta serp de l'Avenc.

Era a finals d'agost, concretament el dia 28 que es festa al gremi dels pellaires. L'any no el puc pas precisar amb seguretat, encara que crec que era el 69. Un dia assolèllat em temptà la idea d'anar a la pineda de l'Avenc, lloc on s'hi fan bolets molt primerecs.

A causa de la seva alçada de mil cent metres, els anys de plujes d'estiu s'hi poden trobar bolets a

mitjans d'agost. Fa molts anys que conec el paratge, conec el bosc i si ara és una brolla espessa d'argelagues i romegueres, quan el vaig conèixer, cap als anys 40, els buscadors de soques de bruc i els carboners el mantenien net com un jardí, que era gust de passejar-hi.

Aquell matí vaig pujar a la moto i vaig arribar fins al Perer.

Des d'allí caminant i pujant per l'obaga de Rajols, molt dreta i cansadora, per veure si trobava algun rossinyol, vaig arribar al

coll on comença la pineda.

Fos perquè era massa aviat o bé perquè no hi havia prou humitat aviat em vaig desanimar. Vaig buscar tots els llocs possibles que conec i un parell o tres d'hores passat el migdia només tenia en el cistell tres o quatre pinenques, aixó sí, molt boniques.

Vaig seguir buscant amb poques esperances, enmig de romegueres i brucs, quan em va cridar l'atenció un tronc que hi havia a terra, gruixut com el braç, que semblava pintat de ratlles marrons i grises. Em vaig quedar mirant-lo una estona, i de cop i volta es va començar a bellugar i desaparegué enmig de la brolla.

No és pas que em facin por les

serps, quan puc les agafo amb les mans, però davant d'aqueixa em vaig quedar bocabadat, sense poder reaccionar. Després vaig anar a tallar una perxa d'avellaner, li vaig fer punxa i vaig tornar-hi per veure si la podia caçar, però ja no hi era. Pel gruix que feia vaig calcular-li uns quatre metres de llargada.

Aleshores ho vaig explicar i molts no s'ho cregueren, però jo cada cop que tornava a l'Avenc no m'ho treia del cap. Tot just fa dos o tres anys, anant tot sol, collint bolets, a la soca d'un pí vaig veure alguna cosa que em semblà un pilot de plàstics cremats. En acostar-m'hi una mica, vaig veure que era una pell de serp. Amb un bastó vaig agafar-ne un tros i me la vaig poder po-

sar de mànega.

Aquesta troballa em confirmà el fet que a l'Avenc hi ha una o dues serps de mesures desconegudes per aquestes terres, i d'acord amb aixó, quan ho vaig explicar als masovers del Perer, l'avi de la casa em va dir que en certa ocasió dalt els prats de la pineda va veure un pollí desbocat amb una serp agafada al coll, que li donava tres o quatre voltes, encara que el cavall va poder desfer-se'n.

Tot aixó és veritat, no us penseu pas que ho explico perquè deixeu tranquil·les les pinenques de l'Avenc, no, tant sols perquè quan hi aneu, vigileu.

MIQUEL ADILLON

DE LA PARRÒQUIA

ST. MIQUEL DE SOREROLS

És ben fàcil parlar d'aquesta església, sufragània de la nostra Parròquia de Tavertet, perquè hi ha molta documentació dels seus temps més antics i perquè la construcció, a més de conservar íntegrament el seu aspecte original, és una petita joia del romànic, que potser no sabem valorar tal com es mereix.

Aviat en celebrarem l'Aplec i estic segur que us abellirà que, a part d'avançar-vos com serà la festa, glosem breument, fent-lo més planer, un article molt tècnic i documentat de Mn. Antoni Pladevall, publicat a la revista AUSA, volum VII, pàg. 330-351, que tracta llargament dels dos aspectes esmentats.

La documentació més antiga - La Parròquia de St. Miquel de Soreros és esmentada en l'Acta de Consagració de St. Romà de Sau, un document del 1061 o 1062. Devia ser, doncs, ante-

rior a aquestes dates.

El document cabdal és l'Acta de Consagració de l'actual església romànica de St. Miquel de l'any 1091. Aviat és dit, tot i algunes modificacions posteriors, també romàniques, aquelles parets venerables són del 1091!

El 1212 foren concretats definitivament els límits de la parroquieta, com consta en un document de l'1 de febrer d'aquell any, signat per Berenguer, Bisbe de Vic.

Podríem glosar molts detalls d'aquests i altres documents antics; ens allargariem massa i ja tindrem ocasió, si Déu vol, de parlar-ne altres anys.

Com a curiositat, consignem que el darrer rector propi d'aquesta antiga parroquieta fou Mn. Jaume Cases-Sobiranes del 1316 al 1331, ja que, des del despoblament ocasionat per la pesta negra al s. XIV, sempre més ha estat a cura dels sacerdots de Tavertet.

Poblament al llarg del temps.

Del 1137 al 1212 els cens oscil·la entre les 20 i 25 famílies (més de les que hi ha actualment a tot el terme de Tavertet).

Després de la pesta negra, els cens es reduí a 2 famílies, tal com consta en el fogatge del 1370.

El 1515 hi havia 5 masos habitats.

En canvi una estadística del 1855 assenyala per a aquesta antiga parroquieta 11 famílies.

Ara, ho sabeu prou, només resten habitades Subiranes (amb 5 estadants) i El Noguer (només amb 1). Total: la sufragània de Tavertet té 6 habitants!

L'edifici actual - Per elogis que en féssim, no seríem exagerats. No ho som en anomenar-lo "joia del romànic". ni en afirmar que potser no el sabem valorar com es mereix. La majoria de poblacions estarien ben orgulloses de tenir un edifici així dins el seu terme.

És un edifici romànic ben orientat, compost d'una nau rematada en absis, ornat amb les lesenes i arcuacions cegues característiques que es continuen al principi de la nau en dos trams de tres i dues arcuacions, partides per una lesena. L'absis té tres trams de tres arcuacions cadascun, amb lesenes que emmarquen tres finestres. A la banda del migdia, hi ha el portal i dues finestres romàniques. El mur de ponent acaba en un esvelt campanaret d'espaldanya, construït uns anys després que l'edifici, quan s'apujà el teulat, encara en temps del romànic. L'any passat aquest campanaret fou reconstruït per evitar-ne l'enderrocament. A l'interior, a més de les dimensions tan ben proporcionades, destaquen els poderosos arcs torals, emplaçats des de mitja església fins a la capçalera.

L'Aplec serà el diumenge, 14 de setembre - Humil com la nostra es-

glesiola, tindrà diferents al·licients religiosos, artístics i d'esplai agradós:

A la 1, Missa a la Sufragània a honor de St. Miquel, cantada per la Coral Guinardó de Barcelona, la Coral la Unió de Palau de Plegamans i poble.

Seguidament, **concert per la Coral Guinardó**, dirigida pel mestre Sr. Amadeu Capellades.

Tot seguit, a l'esplanada de l'ermita, **gran arrossada, servida per Planes Bones**.

Per sufragar les despeses de l'Aplec i recollir quelcom per a l'ermita, **se sortejarà un esplèndid dibuix de l'artista Vigatà Sr. Pagespetit**.

El preu del dinar serà de 350 ptes. Cal inscriure's abans a Planes Bones (plaça Major-Vic) o al Restaurant Les Fonts de Tavertet.

El Sr. Falgueres, representant de Pepsi-Cola a Vic, servirà les begudes necessàries.

Els qui no hi heu assistit mai, restaríeu gratament sorpresos de la bellesa de l'ermita, del concert de la Coral i de la gresca que es promou amb l'arrossada.

Us hi esperem.

El Mossèn

DOSSIER

LA COVA DEL SERRAT DEL VENT.

La segona en longitud de Catalunya i la més llarga del món entre les cavitats excavades en gres.

El sector de la Serralada Transversal anomenat "El Collsacabra" (al nord de les Guilleries) mai no havia estat objecte d'una especial atenció per part dels espeleòlegs catalans. La creença ge-

neral era que no era possible la carstificació i la formació de cavitats a les roques sorrenques anomenades gres que constitueixen la major part de la seva superfície, i que les roques calcàries infrajacentes, que formen la cinglera de Tavertet, estaven massa cobertes per terrenys "impermeables" i que per tant eren pràcticament estèrils a l'espeleogènesi (formació de cavitats).

El descobriment i posterior exploració de la cova del Serrat del

vent, al terme de Tavertet, ha vingut a demostrar tot el contrari, amb la particularitat que les coves conegudes arreu del món, excavades en gres, són relativament escasses i de poc recorregut. Fins ara el rècord mundial de recorregut en aquest tipus de roca estava a la Grotte de Pizenas (Ardèche, Estat Francès) amb 3.200 m., i el de fondària a la Sima Mayor de Sarisarinama (Venezuela) amb -314 m. L'exploració i els minuciosos treballs topogràfics portats a terme a la Cova

del Serrat del Vent han donat com a resultat fins al moment, 3216 m. de recorregut linial i un desnivell entre les boques superior i inferior de 175 m. de fondària. Això ens permet assegurar que a partir d'ara, la Cova del Serrat del Vent ostenta al màxim recorregut mundial en cavitats excavades en gres i ocupa el quart lloc entre les més fondes, immediatament després de tres avencs de Venezuela.

En vista d'aquestes circumstàncies i del fet que és la segona cavitat més llarga de Catalunya, després de la Cova Cuberes (Pallars), aquesta excavada en conglomerats, s'ha informat la Comissió de Grans Cavitats de la U.I.S. (Unió Internacional d'Espeleologia) i s'ha sol·licitat la seva inclusió al Catàlag mundial de Grans Cavitats.

La descoberta fou feta de manera casual pels habitants de Tarteret a mitjans d'Agost del 1979 en el curs d'uns treballs de millora del subministrament d'aigües que afectuava l'Ajuntament d'aquesta localitat.

Davant la gran necessitat d'aigua durant els mesos d'estiu, es va intentar augmentar el cabal de la Font del Gorgàs que constitueix el major volum d'aigua per al municipi i que aquell any havia quedat bastant seca. Coneguda l'existència d'una petita escletxa, per la qual amb prou feines hi passava una mà, situada 50 m. pel damunt de la font i anomenada des de sempre "El forat del Vent", ja que en determinades èpoques de l'any hi surt un aire bastant fred i humit, es va decidir d'obrir un forat més gros per tal de veure si es tractava d'una mina d'aigua. Amb l'ajut d'aparells mecànics es va fer un pas accessible i es descobrí la galeria d'una cova quasi totalment ocupada de sediment.

Excavat aquest, després d'un trams d'una trentena de metres, es va anar a parar a una petita sala on es feia ben patent el soroll d'un rierol subterrani. Assolit aquest per un pas baix i estret, es va seguir riu amunt per unes galeries cada cop més grans (27 m. d'amplada i 11 m. d'alçada al

punt màxim) fins que un cul-de-sac i una alta cascada impedia de continuar les exploracions a 300 m. de l'entrada. Es va instal·lar una mànega de plàstic que treia aigua d'un petit llac per a conduir-la fins a l'exterior, on era canalitzada fins al poble.

Assabentats de la descoberta per l'amo de la finca, el Grup d'Investigacions Espeleològiques de Granollers (CIEG) va iniciar l'exploració a finals d'Agost del 1979. Superat el salt vertical que havia fet detenir les exploracions, mitjançant tècniques d'escalada, van ser descobertes unes galeries superiors de grans dimensions per on venia el riu subterrani. Algun pas estret va oferir algun problema, sobretot l'anomenat "pas CIEG" que forma una colze pràcticament obturat per una colada estalagmítica i que va ocasionar fortes dificultats per a la progressió a 2000 m. de l'entrada. Superat el pas i després d'escalar alguns saltants d'aigua més, es va arribar, quan ja es portaven més de tres quilòmetres de galeries, a una sala plena de blocs, sediments i restes vegetals. Desembussat un estret pas, es va veure llum a l'altra banda i després d'uns treballs de desobstrucció es va poder assolir la superfície pel lloc que ara constitueix la boca superior de la cavitat i que es troba al bell mig d'un torrent, a pocs metres d'on es perden les seves aigües en uns engolidors per a passar a circular pel curs subterrani que ha originat la cova.

Els treballs de recerca, exploració i topografia, així com els de prospecció exterior per tots els voltants, han estat constants d'ençà de l'Agost de l'any passat. Això ha exigít el màxim de dedicació dels membres del Grup

d'Investigacions Espeleològiques de Granollers, al qual s'afegí a partir del Febrer d'enguany la col·laboració d'un equip de treball format per membres de l'Espeleo-Club de Sabadell (E.C.S.) i de l'Equip de Recerques Espeleològiques (E.R.E.) del C.E.C., que ha elaborat una cartografia geològica detallada del sector, n'ha estudiat la petrologia, la sedimentologia, l'estructura tectònica i la geomorfologia per tal de caracteritzar geològicament la zona i poder emprendre estudis més concrets sobre la formació i evolució de l'interessant fenomen espeleològic. En un futur molt immediat s'iniciarà l'estudi hidrològic mitjançant aforaments i anàlisis d'aigües sistemàtics per tal de valorar els cabals i les característiques químiques de l'aigua i la delimitació exacta de la conca hidrològica que alimenta el curs subterrani i les fonts.

Donada la gran importància d'aquestes fonts com a subministrament d'aigües per a Tavertet, els resultats d'aquests estudis són del més gran interès per a aquesta població, ja que avaluaran el potencial hídric disponible i esdevindran la base per al control de la puresa i potabilitat de les aigües i per a la prevenció de qualsevol tipus de contaminació que tindria uns resultats catastròfics per a Tavertet. Conscients d'aquest perill s'ha evitat amb escurpulositat durant les exploracions l'abocament de qualsevol mena de deixalles a l'interior de la cavitat, especialment del carbur que alimenta els llums dels espeleòlegs i que és un element contaminador molt perillós. Al mateix temps, s'ha instal·lat una reixa a la boca de la cavitat per tal de mantenir el màxim control sobre les visites i exploracions a la cova.

Per tal de donar a conèixer els treballs realitzats, s'ha previst una presentació pública en forma d'una conferència amb diapositives que tindrà lloc el dia 11 de Juliol a 2/4 de 10 del vespre a la sala d'actes del Museu de Granollers.

JORDI ICART (G.I.E.G.)
ANTONI FREIXES
(Espeleo-Club de Sabadell)
JOSEP Mª CERVELLÓ
(E.R.E. del C.E.C.)

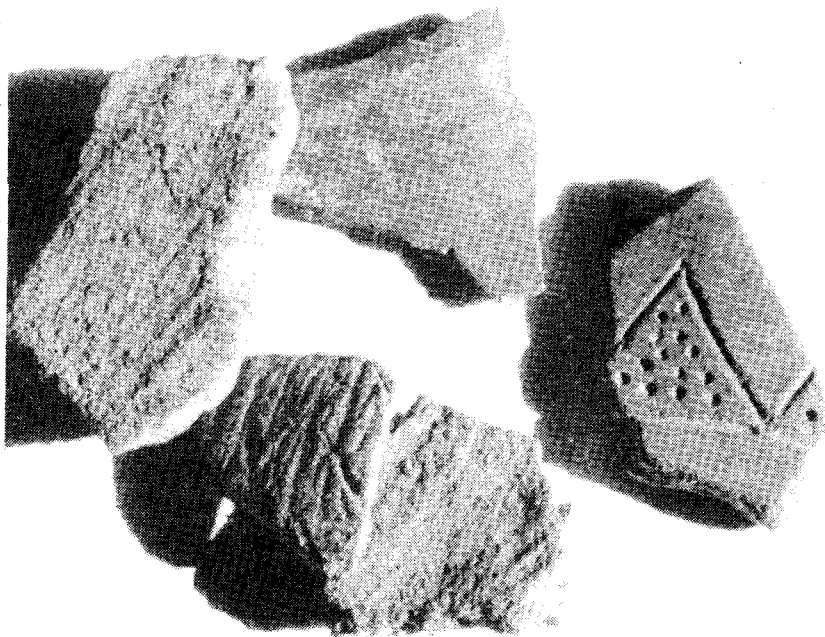
amic caminant

Cal que tornem a recordar l'existència del castell de Tavertet en un flanc del Puig de la Forca; i amb tot plegat, va perfilant-se la idea d'un enorme planell fortificat i inaccessible, i no ja de l'època franda o visigòtica en la que probablement fou bastit el primigeni castell Cornil o de Tavertet, sinó de molts segles abans, marxant enllà del període ibèric i edats del ferro i del bronze. L'afirmació no és pas totalment gratuïta. En obrir-se fa pocs anys una nova carre

tera asfaltada pel servei de l'urbanització que hem fet abans referència, es va escapar un altre tros de la muralla, en el mateix lloc del pas del vell camí. D'entre els antiquíssims enderrocs, en Jordi Sanglas hi va trobar -i nosaltres hi érem-, un fragment de ceràmica amb dibuix ratllat, d'una aparença molt remota, que ens resultà molt més de la que nosaltres imaginàvem, puix que els experts l'han identificat sense la més lleu vacil·lació com de l'època neolítica i

molt semblant, per no dir igual, a altres bocins trobats a les coves de les Gruiteres, que estan a l'altra banda del pantà de Sau i són també neolítiques.

En Jordi Sanglas, esperonat per la troballa, resseguí en altres ocasions i amb molta atenció la trosejada muralla per si trobava algun altre tros germà del ressenyat; solament aconseguí de caçar un petit fragment, igualment neolític, però de diferent dibuix i potser més antic.

Fragments de ceràmica trobats per en Jordi Sanguas a les runes de l'antiga muralla que tancava el pla de dalt. Es calcula que poden pertànyer inclús al neolític.

Davant de tots aquests detalls, se'ns acuden un seguit de consideracions que cal tenir molt en compte i que ens decantaran a la deducció final. Hi ha l'existència comprovada a Tavertet i els seus contorns de nuclis de població antiquíssims. La zona està farcida de balmes que han estat habitades, possiblement des del paleolític, de les que avui en queda evidència i moltes d'altres que no les sabem o els milers d'anys han desfigurats, que foren ocupades pels troglodites. Ens han pervingut encara fins avui les tombes megalítiques dels dòlmens de Sant Corneli,

Can Tafura, de les Valls Valls, del puig de la Guàrdia -aquest ben desaparegut, però del que hi ha memòria-; del poblat ibèric de la Cau, amb abundoses restes visibles i també, malgrat ésser molt més recent que els anteriors, la vil·la romana descoberta fa poc en eixamplar la carretera general, un xic més amunt del pont de la riera de Tavertet. I per sobre de tot, la gran i enigmàtica muralla amb les seves restes neolítiques.

Certament que la muralla actual no fies pas de milers d'anys enrera i considerem que aquests notabilíssima obra fou

el principal element de defensa del castell Cornil; però hi ha molts raonaments que fan sospitar que l'actual està assentada sobre el mateix emplaçament d'una altra -o altres- molt anterior.

Amb tot aquest arregall de dades ens preguntem, amic caminant: i si fou aquest un dels primers emplaçaments humans de tot l'alt planell, o sigui del Collsacabra? Aquesta arriscada suposició va ésser exposada en el seu moment a un prestigiós arqueòleg, el qual no la considerarà pas gaire desbaratada i àdhuc bastant plausible. I heus ací que, paral·lelament a aquests fets, l'eminent historiador Mn. Antoni Pladevall, furgant pel seu cantó en uns documents antiquíssims de mas Jofré de Tavertet, en trobà un sobre aquest assumpte, al qual li atorgà gran importància i que, com veurem, recolza notablement les suposicions exposades.

El document és un pergami pel que es ve en coneixement que el 31 de desembre del 1.154 es venen unes propietats, i del que transcrivim íntegrament el paràgraf que ens interessa, traduït naturalment del llatí original: "Són les nostres dites propietats en comtat Au-

sona i en parròquia Sant Romà Sau, i en parròquia Sant Cristòfol, en lloc denominat villa de Castell i en vall Balà. I afronta honor de Castel, a part orient en portel de Canals, a migdia en portel de Bolloni, d'occident en portel de Aguera, a part cerç en porta de Castell. I honor de Balà afronta a part orient en "rocha fundata", a migdia en torrent Aguera, de occident en riu Balà, a part cerç en portel de Ragols."

No s'han pogut pas identificar ni menys fixar les predites afrontacions, que solament assenyala les conegudes vall i riera de Balà i el portell de Rajols. La menció de "rocha fundata" pot significar una "roca de defensa o fortificada". L'únic que sembla besllumar-se és que el torrent d'Aguera ha de ser el d'Aigües o també el que prové de la font de l'Avellanosa (que estarien tots dos a migdia en relació al portell de Rajols al

cerç o Nord), ja que des de Taverdet en direcció al dit Rajols, llevat del petit escorranc del torrent del Roure junt a can Feló, no n'hi ha pas cap altre més.

Però les mencions de "villa de Castel", "onore de Castel" i "porta de Castel", són essencials. Aquesta reiteració de Castell (que no és pas el castell tradicional de defensa militar, que llavors seria "Castrum") correspon a unes primitives agrupacions humanes a l'entorn d'un nucli preponderant i estableix la probable existència d'un gran poblat ibèric que hauria ocupat tot el pla de Dalt i ensem tot el pla del Castell, amb tota l'enorme extensió que tots dos comporten. S'ignora la situació exacta del "Castel", encara que és més que probable que estigués situat en el mateix pla de Dalt o tal volta en el propi turó del Castell, prop de la masia del mateix

nom.

Ja tenim, doncs, raonablement ratificada la inicial teoria per mitjà del preciós pergami. I, com hem dit, les restes neolítiques trobades ens suggerixen el gran poblat neolític... o molt més reculat. Heus ací com, amic caminant, podria ésser que ens trobéssim en els orígens del poblament humà d'aquestes verals i se'ns apareix l'enigmàtic i desèrtic pla de Dalt carregat de prehistòria. I si el nostre Pla és excepcional per les grans panoràmiques que des d'ell s'albiren, desplegant-nos generosament uns paisatges de meravella, també ho és històricament com acabem de veure, la qual cosa li afegeix, a més, un particular i remarcable encís.

(continuarà)

CARTES DELS LECTORS

Agrairia molt als amics d'Els Cingles que volguessin fer el favor de publicar en el seu respectable butlletí uns suggeriments que voldria fer sobre una obra de tant d'interès i tant abandonada com és el passeig d'en Jaume Balmes. Tal vegada els que hi tenen terre-

nys i edificis estarien d'acord a contribuir-hi d'una forma o altra i poder-lo deixar acabat per poder passar-hi bona part del trànsit, que descongestionaria els estrets carrers del poble, i d'altra part sempre és molta l'abundor de mainada que hi juga, amb greu

perill de les seves vides. No és més que un suggeriment que, sense ganes d'ofendre ningú, però sí amb desig del millor per al poble, fa:

JOTA

PENSAMENTS D'UN VEÏ VOSTRE

En un dels meus passeigs amb els que acostumo a delectar-me en la contemplació dels nostres meravellous entorns, em vaig quedar immers de cop i volta en un agradable pensament:

En com foren els primers que s'instal·laren al lloc on avui és Tavertet i d'on venien i quina manera de sobreviure van trobar. Jo crec que és un tema apassionant saber de quins mitjans disposen sempre els primers pobladors d'un lloc que per primera vegada és ocupat per sers humans.

Naturalment que si busquem els llibres adequats, tot ens és explicat, però és que jo em centro exclusivament en el cas de Tavertet.

Els moviments migratoris ocupen sempre grans periples i són produïts per invasions pacífiques o bèl·liques. Vegem si no, les produïdes al llarg de tota la Història de la Humanitat: Ibers, Grecs, Romans, tots van deixar el senyal del seu pas i més tard invasions des de França, etc. produïren aquesta barreja, sense oblidar-nos dels àrabs que la seva estada a la península es va allargar unes quantes centúries.

Per tot això s'ha de fugir de la idea que cada país té una puresa, per dir-ho d'alguna manera, d'un tipus; això fóra caure en un error imperdonable. Només hi ha una raça, que és la Raça Humana.

Les condicions del lloc ocupat són les que condicionen de mica en mica els costums i la manera de pensar i de viure dels seus ha-

bitants.

I ben segur que els primers habitants i els següents fins ara, posseïen una força de voluntat envejable, ja que la constitució natural de les terres, és, com es veu a cop d'ull, una mica ingrata per l'abundor de pedra.

Hauríem d'endinsar-nos en un passat mol llunyà, i prenent com a referència anteriors descripcions en aquesta mateixa revista, preveure que les condicions de vida eren dures respecte a les actuals.

I associant les anteriors a les narracions que m'acostumava a fer un veï nostre molt estimat per mí, per la seva senzillesa i per la seva amenitat, que no em cansava d'escoltar, s'arriba a admirar i estimar persones que ja fa anys que ens han deixat. Em refereixo el Sr. Ramon de can Baró, que enguany ens ha deixat i que ben segur des d'on és ens guaitarà amb alegria. Ell m'explicava històries de la seva infantesa, costums dels habitants, tot amb una gràcia que feia que semblessin molt curtes.

Vaig tenir la sort de venir a parar a on per mí és un paradís, tant de bellesa com de repòs i he arribat a tenir per Tavertet l'estimació que es té per alguna cosa pròpia i sempre he procurat donar als veïns el meu respecte i estimació com l'he rebut d'ells.

Si no em falla la memòria, en un número de la revista, es parlava de la manca de compenetració dels veïns del poble amb els estiuiejants i es demanava una més sòlida col·laboració entre tots. Estic convençut que aquesta afirmació no reflecteix tota la veri-

tat: Les relacions entre uns i altres són com en tota col·lectivitat les normals, amb petites coses sense importància i per conèixer-nos més, cada dia hem de relacionar-nos de manera que es pugui dir a Tavertet no hi forasters, que tots són els seus habitants.

Aquestes ratlles no han pas volgut ésser un manual de conducta, tan sols unes consideracions d'un que desitja que la vida a Tavertet sigui cada dia millor.

JOSEP IGUAL i ALBALAT

Solució del crucigrama:

- H: 1.-C. 2.-Nan.
- 3.-Remar. 4.-Patatar.
- 5.-Rots.P.Ases.
- 6.-Seca.Rip.agoT.
- 7.-Beta.Calen.Amén.
- 8.-Nadó.Carotes.Avis.
- 9.-Tall.Petat.aleT.
- 10.-Sala.Ser.Ells.
- 11.-Tons.S.Pila.
- 12.-Retorns.
- 13.-Canoa.
- 14.-Neu.
- 15.-S.

PROGRAMA FESTA MAJOR

Dissabte, 30.8.80:

Matí: Activitats esportives:

10 - Marxa popular

12 - Futbol infantil

Tarda: 5 - Futbol - Solters - Casats

7,30 - Vetllada infantil

Nit: Ball

Diumenge, 31.8.80

Matí: 9 - Xocolatada

10 - Cercavila

11 - Missa

12 - Sardanes

Tarda: 4,30 - Jocs de cucanya

6,30 - Ball

Nit: Ball

Dilluns, 1.9.80

Matí: de 9 a 2 Tirada al plat

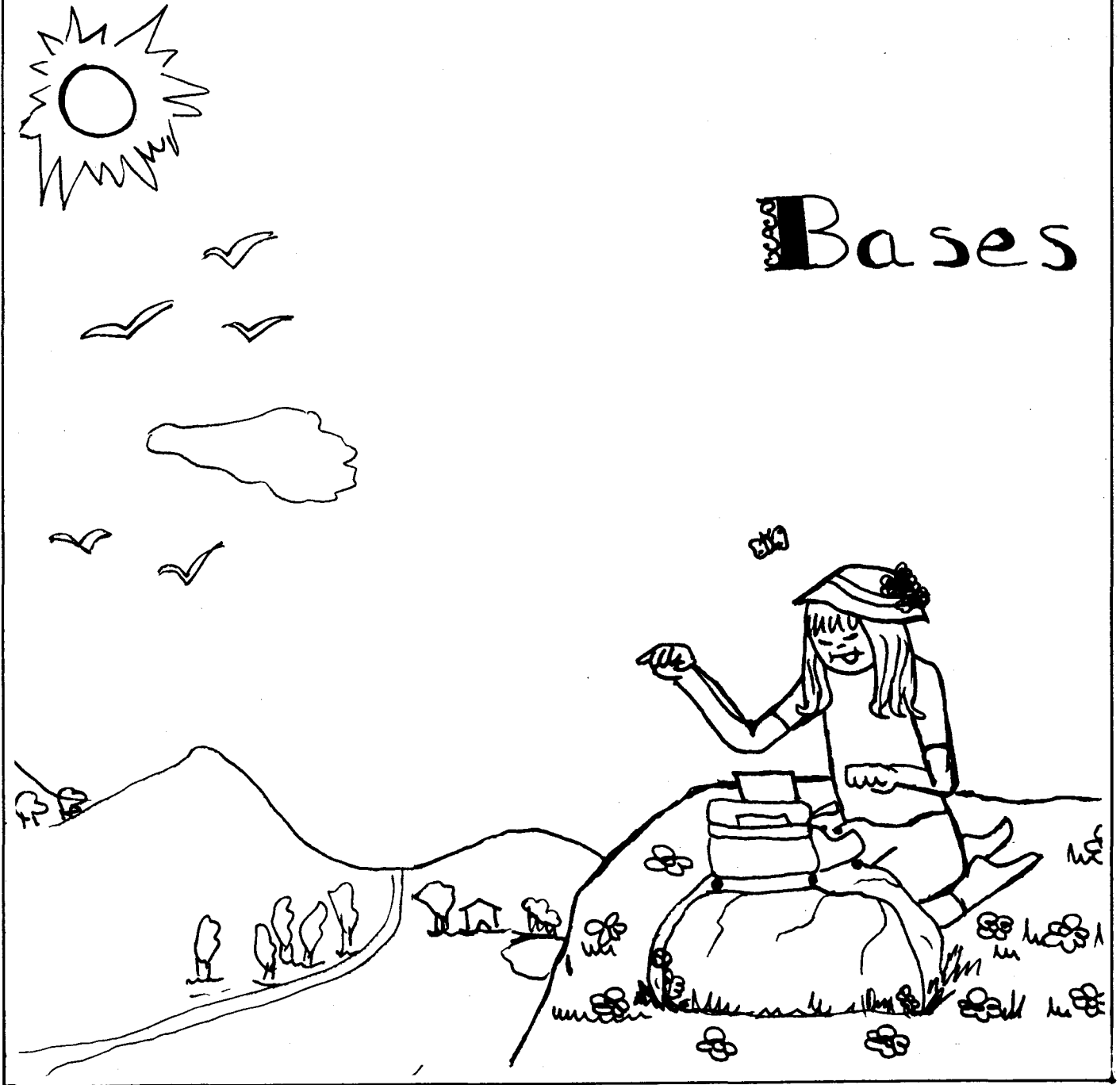
Tarda: Sardanes - Ball

Concurs

Literari

Bases

Ens dirigim a tots els amics d'"ELS CINGLES" i a tothom que se senti atret per a aquesta maravillosa i fascinant terra que és el Collsacabra, i ho fem per impel·lir-vos a escriure. Hem triat dos temes molt amplis que admeten cadascun un ventall de possibilitats que es poden desenvolupar tant per jovent com per adults, que són les dues categories que hem establert.

Primer tema: Històries fantàstiques, contes, narracions curtes. Obriu les portes de la vostra imaginació i passeu al paper aquella impossible aventura que un cop vau somiar, per més terrorífica i esgarrifosa o per més agradable i tendra que pugui arribar a ser. Lliureu-vos a la fantasia i descriuiu, per exemple, aquella nova vida que vau imaginar quan després d'una tercera guerra mundial fugiríeu cap al Collsacabra. O bé poseu-vos a la pell d'en Joan de Serrallonga o d'un dels seus homes i sigueu un bandoler de les Guillerries, o un senzill pagès que ha de suar cada dia per guanyar-se el pa. Escriviu un conte de fades, amb misteriosos follets amagats als frondosos boscos i amb estranbòtiques bruixes i bruixots que viuen a la foscor d'amagades coves o al cim d'inaccessibles cingleres. Viatgeu cap al futur, retrocediu al passat o bé quedeu-vos al present, però imagineu les més inversemblants situacions i doneu-los un to de realitat, enmarcat tot a les terres del Collsacabra.

Segon tema: Articles periodístics, en els quals s'han de reflectir alguns aspectes de la realitat quotidiana. Si coneixeu alguna cosa del Collsacabra que us agraderia que altres coneguessin, o veieu com han evolucionat aquestes

terres i els seus homes al llarg dels anys. Si sabeu l'origen d'algun edifici o construcció que tingui uns quants segles, o alguna tradició que s'hagi perdut. O voleu explicar algún itinerari que us hagi captivat per la seva bellesa. En resum, tot el que pugueu explicar del Collsacabra i els seus homes ja sigui en temps passats, o presents; i us podeu endinsar una mica en el futur.

Bases:

— S'estableixen dues categories d'edat dintre de cada tema; una fins els catorze anys i una altra dels catorze endavant.

— Hi haurà tres premis dintre de cada tema i dintre de cada categoria d'edat; es a dir sis premis per tema.

— Els premis consistiran cadascun en un magnífic lot de llibres i una medalla commemorativa.

— El jurat estarà compost per persones qualificades en el camp de les lletres i coneixedores del país.

— El jurat es reservarà el dret de deixar desert algun dels premis si la qualitat del article no arriba a un nivell acceptable. També podrà concedir els accesits que cregui oportuns en cada apartat.

— Els treballs es presentaran en català, picats a màquina i a doble espai. Han de tenir una extensió màxima de quatre folis a una sola cara.

— El lliurament d'originals finalitzarà la primera setmana d'octubre. A la redacció de "Els Cingles" a Tavertet, Plaça de la Diputació nº 1. Al treball no ha de figurar-hi el nom del autor, aquest i la seva adreça i telèfon es

lliuraran en un sobre tancat a part, en el qual figurarà exteriorment el títol de l'obra, el tema en el qual es participa i la categoria d'edat de l'autor.

— El número d'obres a presentar per persona és il·limitat.

— Tots els autors premiats rebran comunicació per escrit del resultat de la deliberació del jurat, la qual es publicarà a la revista Els Cingles, així com la versió íntegra de les obres premiades.

— Oportunament es decidirà el dia, l'hora i el lloc on s'efectuarà el lliurament de premis.

— Tots els treballs presentats quedaran de propietat de la revista organitzadora que es reserva el dret de fer-ne el que vulgui.

Ja no ens queda res més a dir sinó animar-vos a escriure, no us en penedireu. Molts patireu perquè el vostre català tindrà moltes faltes d'ortografia i incorreccions formals, no us n'heu de preocupar envieu-nos les obres escrites tan bé com sapigueu i nosaltres ja ens encarreguem de fer-les corregir si resultan premiades. Volem un concurs popular on la forma de l'escrit comptarà sols en la mesura que el seu contingut sigui interessant. Així, ja res més sinó desitjar-vos molt bona sort.

ESTAMPES DEL CABRERES

RUPIT, ALBIRAT DES DEL MIGDIA.

O Rupit, en sot ferésteç dovellat d'un espatat! Et mostres com estampa primitiva, poc afalagat de carreteres i pistes, pentinat per ròncecs camins de ferradura, suplici i vida del sofert matxo de bast. En ell hi transita, sortejant l'estretor del camí, el jornalier aspriu, colrat el rostre pel sol de Collsacabra. La feixa magra en el llunyà Pla de Monei dois gusta de la salabor de la seva suor i coneix la fortalesa que generen les seves mans ossades. El canic li obre camí aplanat i submís, i la flama car

nosa de la llengua pidola aigua, resseca en lament orquestrat pel silenci..

Les cases del poble penjades en el cingle, rònegues exhibeixen el rostre emmorenit, les pedres indigents clamant per una làmina protectora de morter. Un conreu, al seu dessota, suavitza els contorns amb l'esperança de proveir el calaix amb moscada del pa de cada dia. El rierol que esllanguit per l'espona s'hi escorre, salmòdia vida esmolant el trau de l'esquet, i la veu es la de salm suplicant llibertat, llàgrima i febre en esmunyir-se del congost.

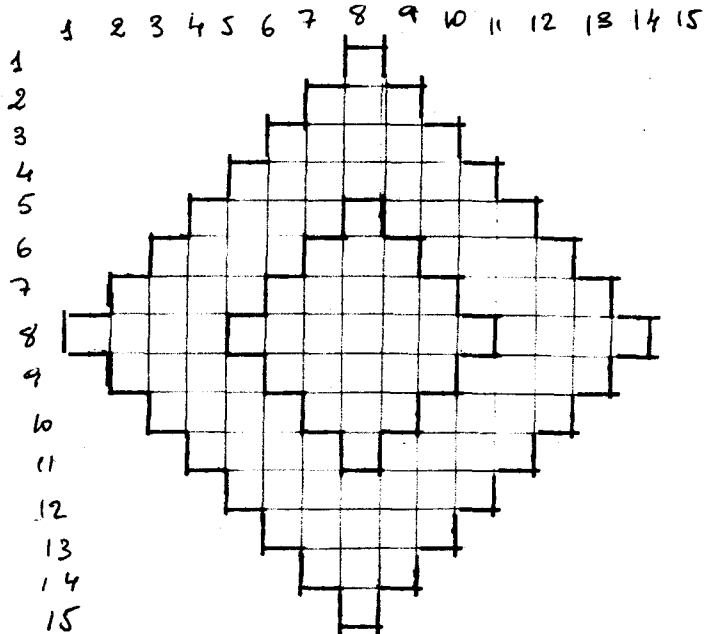
El campanar, sobirà vèrtex, ho presideix patern, vernissada l'agulla per la pàtina silent de les centúries. De cop, alça la veu, i la campana resa el toc d'Ave Maria. Tot s'empolaina amb un polsim de gràcia, resò d'un "Fiat" mil·lenari. Naturalesa i poble tot riu inundat pel migdia, roent de transparència i llum.

Quin devassall de bellesa al conjur de la salutació de Gabriel, l'arcàngel. Fins i tot, els dos matxos de bast poetitzen la visió, la vista espavilada, xòrrecs avall camí cap a Sus queda...

Josep Prat i Roca

H: 1.-Cent. 2.-Petit, menut. 3.-Fer anar els rems. 4.-Camp plantat de patates. 5.-Eructes. Consonant. Rucs. 6.-Eixuta. Inscripció mortuòria. Al revés, vestidura romana. 7.-Lletra grega. Són necessaris. Així sia. 8.-Infant nat de poc. Caretes. Anunci, notícia. 9.-Tros, bocí. trencat. Al revés, teixit, roba. 10.-Estança. Esser. Pronom. 11.-Matisos, tonalitats. Consonants. Estiba, pilot. 12.-Tornades, devolucions. 13.-Embarcació lleugera. 14.-Precipitació d'hivern. 15.-Punt cardinal.

V: 1.-Punt cardinal. 2.-Dóna cops repetits. 3.-Garbell. 4.-Etiquetat, marcat. 5.-Escassa. Cent. Llorer. 6.-Usurer, avar. Als vols de. Au domèstica. 7.-Els fills d'un fill. Estranger. Al revés, nascuts. 8.-Pota. Boles. Onades. 9.-Bufetada, mastegot. Fer pets. Suficient. 10.-Planera, llisa. Higiénic, Estri.

11.- Espargeix aigua. Consonant. Plantes hortícules d'olor forta. 12.-A mig assecar, fem. 13.-De tu, fem pl. 14.-Part del dia. 15.-Punt Cardinal.

Solució a la Pag. 15

